
Notiser

MEDISINSK NYTT

Kan folat redusere risiko for pancreaskreft?

I en studie fra Sverige vises det at høyt inntak av folat i kosten kan være assosiert med redusert risiko for bukspyttkjertelkreft (J Natl Cancer Inst 2006; 98: 407 – 13).

Flere tidligere studier har vist en sannsynlig sammenheng mellom inntak av folat i kosten og redusert forekomst av tykktarmskreft. Om dette også gjelder kreft i bukspyttkjertelen, har vært uavklart. I studien svarte 82 000 menn og kvinner på spørsmål om kost. De ble fulgt opp i 6,8 år (gjennomsnitt).

Resultatene viste at høyt folatinntak i kosten, men ikke gjennom substitusjonsbehandling, førte til redusert forekomst av pancreaskreft. Gruppen som fikk i seg > 350 mikrogram folat per dag hadde mindre risiko for å utvikle krefttypen enn de som inntok < 200 mikrogram folat daglig.

ACAT-hemmer uten effekt ved aterosklerose

Legemidler som blokkerer enzymet ACAT (acylkoenzym A kolesterolacyltransferase) reduserer aterosklerose i dyremodeller. Nå foreligger resultatene fra den første studien som har sett på effekten av ACAT-hemmeren pactimibe hos pasienter med koronar aterosklerose (N Engl J Med 2006; 354: 1253 – 63).

408 pasienter fikk enten pactimibe eller placebo. Etter 18 måneders oppfølging var det ingen forskjell i progrediering av aterosklerose mellom de to gruppene. ACAT-hemming er ikke effektiv behandling ved koronarsykdom, konkluderer forfatterne.

Gendefekt ved hemoragisk slag

Cerebrale blødninger utgjør ca. 15 % av hjerneslagtilfellene. Franske forskere har i en musemodell funnet at en mutasjon i genet Col4a1, som koder for et prokollagen, er assosiert med intracerebral blødning og slag (N Engl J Med 2006; 354: 1489 – 96).

I en fransk familie med opphopning av småkarsykdom og cerebral blødningstendens ble det funnet en mutasjon i det samme genet som i musemodellen. Personer med mutasjoner i Col4a1-genet har økt risiko for utvikling av cerebrovaskulære hendelser, konkluderer forfatterne.

Virker ikke melatonin mot søvnforstyrrelser?

I to metaanalyser har kanadiske forskere undersøkt sammenhengen mellom melatonin og søvnforstyrrelser (BMJ 2006; 332: 385 – 93). Den ene analysen omfattet seks randomiserte undersøkelser med 97 deltakere. Resultatene viste at melatonin ikke hadde noen gunstig effekt på innsovningsbesvær ved sekundær søvnforstyrrelse.

Den andre metaanalysen omfattet ni randomiserte undersøkelser med 472 deltakere. Den viste ingen effekt hos personer med søvnforstyrrelser som var forårsaket av døgnrytmeforstyrrelser, f.eks. jetlag eller skiftarbeid.

En Cochrane-analyse i 2002 konkluderte med at melatonin er bemerkelsesverdig effektivt til å redusere symptomene på jetlag, påpeker en kommentator i Ugeskrift for Læger. Den kanadiske metaanalysen skaper kun forvirring omkring fysiologien og effekten av melatonin og burde ikke vært trykt i sin nåværende form (Ugeskr Læger 2006; 168: 1508).

Sykdom i skjoldkirtelen i Japan

Vi vet lite om forholdet mellom stråleeksponering langt tilbake i tid og forekomsten av sykdom i skjoldkirtelen. I en studie fra Japan har forskere nå undersøkt ca. 4 000 personer som overlevde atombombene i Hiroshima og Nagasaki i 1945 (JAMA 2006; 295: 1011 – 22). Gjennomsnittsalderen var 70 år.

Forekomsten av sykdom i skjoldkirtelen var 45 %. Det gjaldt over halvparten av kvinnene (51 %) og omtrent en tredel av mennene (32 %). 15 % hadde solide knuter, 2 % hadde kreft og 8 % benigne cyster.

Det var et signifikant dose-respons-forhold for alle solide knuter, maligne svulster, benigne knuter og cyster, men ikke for autoimmun sykdom i skjoldkirtelen. Sykdomsrisiko ble redusert med økende alder ved eksponering. De som hadde vært under ti år i 1945, var mest sårbare for sykdom, trolig fordi skjoldkirtelen er mest sensitiv for stråling blant barn.

Psykisk helse i Libanon

Som en del av Verdens helseorganisasjons program for psykisk helse har man i Libanon gjennomført en undersøkelse over forekomsten av psykiske lidelser (Lancet 2006; 367: 1000 – 6). Nesten 3 000 personer over 20 år deltok i intervjuundersøkelsen.

Nokså overraskende fant man at forekomsten av psykiske lidelser var omtrent den samme som i Vesten. 17 % av deltakerne fylte kriteriene for psykisk lidelse de siste 12 månedene, og ca. 30 % av disse var alvorlige. Derimot hadde få personer fått behandling for sykdommen, selv om legetettheten i Libanon er like stor som i mange europeiske land.

Subklinisk hypertyreoidisme forbundet med atrieflimmer

Tidligere studier har vist at subkliniske forstyrrelser i nivået av thyroideastimulerende hormon (TSH) er forbundet med negative kardiovaskulære effekter. I en studie fra USA vises det nå en sammenheng mellom subklinisk hypertyreoidisme og utvikling av atrieflimmer (JAMA 2006; 295: 1033 – 41).

Studien omfattet 3 200 amerikanere over 65 år som ble rekruttert i 1989 – 90 og fulgt opp til 2002. Gjennomsnittlig oppfølgingstid var 12,5 år.

82 % var eutyrote, 15 % hadde subklinisk hypotyreoidisme og 1,5 % hadde subklinisk hypertyreoidisme. Deltakerne i denne siste gruppen hadde økt risiko for atrieflimmer (justert hasardratio 2,0; 95 % KI 1,3 – 3,0). Det var ellers ingen sammenheng mellom TSH-nivåer og koronar hjertesykdom, cerebrovaskulær sykdom eller totaldødelighet.

Farlig landbruk?

I California har myndighetene de siste 30 årene registrert alle potensielt miljøskadelige midler som benyttes i landbruket. Nå viser resultatene av en epidemiologisk studie at slike kjemikalier kanskje kan øke risikoen for at kvinner føder barn med nevrالرrørdefekter (Am J Epidemiol 2006; 163: 743 – 53).

I en kasus-kontroll-undersøkelse har man sett på sammenhengen mellom forekomst av spina bifida og anencephalus, som er de vanligste nevrالرrørdefektene, og hvor nær mødrene bodde gårder der det ble brukt kjemikalier. For noen av pesticidene fant man en signifikant sammenheng med bosted og en eller begge former for nevrالرrørdefekter.

Vitaminer beskytter ikke mot preeklampsi

Tillegg av antioksidanter reduserer ikke risikoen for preeklampsi. Tvert imot, store doser av vitamin E og vitamin C i svangerskapet kan kanskje *øke* risikoen for denne svangerskapskomplikasjonen og være skadelig for barnet. Det er konklusjonen i en randomisert studie med 2 400 kvinner (Lancet 2006; 367: 1145 – 54).

Kvinnene fikk enten 1 000 mg vitamin C og 400 mg vitamin E eller placebo fra og med andre trimester. Forekomsten av preeklampsi var den samme i de to gruppene (15 % versus 16 %), men tenderte til å oppstå tidligere hos dem som fikk vitaminer. I tillegg fødte disse kvinnene oftere undervektige barn. Store doser av disse vitaminene bør ikke brukes under svangerskapet, mener forfatterne.

Publisert: 25. mai 2006. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.